

"Danstereu".

Udgivningsforretning og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE.

"Danstereu" udkommer hver Tirsdag og Fredag. Pris pr. Margang. De forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00.

Redaktion, Betaling, Adreßeforandring og andet angaaende Bladet adresseres: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE.

Redaktør: M. M. Andersen. Alle Brevbrev til "Danstereu" sendes til: M. M. Andersen, Plair, Neb.

Entered at Postoffice as second class matter.

Advertising Rates made known upon application.

I Tilfælde af Uregelmæssigheder ved Modtagelsen bedes man henvende sig til den næstliggende Postkæde. Skulde der ikke hialde, bedes man henvende sig til "Danstereu"s Kontor.

Naar Paakene henvender sig til Folk, der anretter i Placer, enten for at søge hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de faa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gavn for alle.

Prof. Dr. G. O. Stub fejrede den 8. Sept. 40 Aars Jubilæum som Præs. og i den Anledning blev han iflg. "Ziffl." fra den norske Regering underrettet om, at han var bleven deforeret med St. Olavsordenens Kommandørfors, en Udmærkelse, der ikke før er bleven nogen Nordmand i Amerika til Del.

Statsanerkendelse. I sin Indberetning til "Den danske Kirke"s Nærsmøde skrev Foranden for Grand View College, Prof. E. Wagner: "I Foraaret indfandt vi vor Ansigning (om Statsanerkendelse), og den 29. Maj kom Svaret, at Iowa State Board of Education" herefter vilde anerkende Skolen som en "accredited school". For Fremtiden vil Skolen, om den ellers faar fornøden Lærerkraft og Elever, kunne demittere umiddelbart til Universitetet." — Det er jo en befandt Sag, at Dana College alt i nogle Aar har haft en saadan Anerkendelse.

Om sit Forhold til Kristendommen udtaler Ainas midlertidige Præsident Juan Shi Kai bl. a.: "Missionærene har gjort flere Fejlgreb, men deres største Fejl har været, at de var saa snare til at appellere til deres respektive Landes Repræsentanter i Befing, naar der var Fare paa Jærde. Om de herefter vil appellere til Republikken, kan de afpænde mange Misforstaaelser. Personlig vil jeg, medens jeg er den fineste Republikks Overhoved, garantere dem den Beskyttelse, som enhver Udvandring er berettiget til." "Magtet jeg ikke er Kristen af Naavn, prøver jeg at efterfølgende Kristendommens ædle Lære i Praktis."

Vor aarbaagen. Fra Lowell, Mass., skrives til "Chr. Her.": "Eil omkring et Aar siden bestod Øyens Syrelse af en Mayor, et Usteraad og et Amentraad, men i Aar har vi Kommissionere, som bestaar af fem Mand og et Stoleudvalg af fem Medlemmer. Af de fem Kommissionærer er mindst de tre Katolikker, og mindst fire af de fem Mand paa Stolekomiteen er Katolikker. Indtil dette Aar har vort Stoleraad væsentlig bestaaet af Protestanter; men dette Aar havde Øyens Røinder Anledning til at stemme, og vi søler, at det for en stor Del skuldes det Faktum, at saa mange Katolikker kom i Embede, simpelthen af den Grund, at de katolske Røinder mødte frem i langt større Antal en Protestanterne. Derfor vort Stoleaads "Complexion" ikke bliver forandret; saa vil katolske Røinder snart dominere vore offentlige Stoler." — Men hvorfor er vi Protestanter ikke lige saa aarbaagne som Katolikkerne?

Den 4. Sept. aabnedes Augustana College, Rock Island, Ill., for et nyt Aars Arbejde. Der var 332

Studenter indskrevne, og flere ventedes. Af nævnte Tal var 101 i Colleeget, 101 i Akademiet, 150 i Konservatoriet, 74 i Forretningsafdelingen og 4 i Normalafdelingen. Det kundgjordes ved Naabningen, at Dr. Forlander af det teologiske Fakultet havde fejret sin 66 Aars Fødselsdag ved at kænke \$1000 til Colleeget som Begyndelsen til et Fond, hvorfra der skal opføres et "Dormitory" for teologiske Studenter. Paa Skolens Begne udtalte Forlanderen for Skolen, Dr. Anderson, hjertelig Tak til Dr. Forlander for den Kærlighed til Augustana, han ved sin Gave havde lagt for Dagen.

Bort offentlige Skolestyrelsens Kallit.

(Stutning.)

"The Ladies Home Journal" har employeret visse Autoriteter til at foreslaa Botemidler; hvad de vil anbefale, ved jeg ikke. Men idet jeg ser paa de Kendsgerninger, jeg har fremholdt, tilbyder visse Tanter sig selv.

Da 93 Procent af Skolebørnene aldrig naar til Skololen, og da Business Colleges og Korrespondance-Skolers Bestaan viser Skolens Uuelighed til at gøre Ungdommen fiktet for det praktiske Liv, hvorfor saa vedblive at opholde den? Hvorfor ikke nedlægge Skololen og bruge de Penges og de Læreres, som derved vilde spares, til at gøre de lavere Grader dygtigere? reducere Klasserne til en Størrelse, saa en Lærere kan haandtere dem og give Børnene grundige Undervisning i de elementære Fag, og saa erklære, at Staten har gjort sin Pligt. Lad saa de Børn, som har Vnit til og Anlæg for, hvad man kan kalde høiere Dannelse, saa denne paa Forældrenes Bekostning. De faa Anglunge, som har Anlæg for Lærdom, vil sikkert opnaa at faa den, og de vil saa den des grundigere, naar de maa kæmpe med Bankefælgheeder for at opnaa den. Det siger al Personalhistorie.

Men af endnu større Betydning er det at bibringe Nationens Ungdom moraliske Grundfæstninger, og det kan ikke gøres uden religiøs Beveggrund.

Mons. de Fallon, en fransk Undervisningsminister, giver den bedste Definition af Dannelse, jeg ved om. Han siger:

"Opdragelsens Opgave er at stræbe at træne Børnet til Disciplinens og Lydighedens Nag, at skabe i ham et Princip af Energi, som sætter ham i Stand til imodtaa sine Lidensfaber, af egen fri Villie underordne sig Arbejdets og Pligstens Lov og vænne sig til Orden og Regelmæssighed. At gøre dette er at forsøge det umulige, med mindre Kraften dertil faas fra Religionen."

Amerika har forsiget det uden Religion; vor Bibel, vor eneste AId til sand Religion, vor eneste Udbring til "religiøs Incentiv" har været en luftet Bog for Børn i to Generationer. Et Vorn er inar til at opfatte, og det gø naturligt den Slutning at i alle deres Betragtning, som det saa op til og agtede de seks Dage i Ugen, var Bibelen uden Betydning; den Time i Søndagskolen med en ikke-uddanned Lærere, ingen Disciplin og uden at være tvungen til at lære, kunde ikke og har ikke givet Børgernes Bog og dens Rære den fremfærdige Stilling, som naturligt tilkommer den, og de Mand og Kvinder, som nu udgør Befolkningen, er vokset op under denne ikke-religiøse Samfundorden. Og hvad er Følgen?

Der Fremtedel af Befolkningen har ingen Forbindelse med Kirken, de er "uden Gud i Verden", og derfor "at kende Gud er evigt Liv", og derfor det at leve i hans Fregt og holde hans Bud er at være hans Tjener, og det alene vil sikre os et Naavn og en Plads blandt Guds Husfolk i Ewighed, saa vil den største Del af de dannede Mennesker i dette lykkelige Land blive Udflugt i Landens Verden, og de vil blive i denne frugtelige Tilstand, som han, der vidste Besked, beskriver som "det yderte Mørke, hvor der er Graad og Lænders Gnidel"; de vil da altfor sent erkende, at denne letfærdige Forsikring: "der er intet

Selvede", ikke har tilintetgjort Vinen for de ugudelige.

Lad udvalgte Steder af Verdens bedste Bog have en fremfærdig Plads i den daglige Læsning; lad Læsningen være uden Kommentar; lad ethvert Barn lære de ti Ord, den guddommelige Regel for Moral, ndenad.

Ser vil vi naturligvis finde Modstand fra den katolske Kirke. Den udelader med Forlæt det andet Bud af sin Katekismus, fordi det forbyder Billeddyrkelse — "den skal ikke tilbede dem og ikke tjene dem" — og deres Kirker er fulde af Billeder, hvilke ydes en vis Tilbedelse. For saa at indbefælgere "de ti Ord" gøde to af det tiende. Deres niende Bud er: "Du skal ikke begære din Næstes Hus" og deres tiende: "Du skal ikke begære din Næstes Husfru."

Det har altid været den romerske Kirkes Politik at holde Lægløkket fra at læse Bibelen paa Modersmaalet; den sidt afbøde Paefarakteriserede Bibelen som "giftig Læsning", fordi ingen af deres Organisations bestemte Dogmer findes i det nye Testamente. Dette Samfund's Ledere modfatter sig derfor fraktigt og enigt aaben Læsning af Bibelen. Hvorfor saa ikke ordne egne Skoler for Børn af romersk-katolske Forældre? Derom en religiøs Incentiv (Tilskyndelse) er absolut nødvendig for moralisk Vanddel, og denne Tilskyndelse findes kun i Bibelen, hvorfor saa herse Masser af Befolkningen Jordelen af den eneste Reforbidighedskraft for 14 Procent af Befolkningens Skuld? Hvorfor nægte 86 af 100 Børn den eneste virkelige, vedblivende Tilskyndelse til at gøre Ret, for de øvrige 14 ikke vil have religiøs Undervisning meddelte paa den Maade?

Lad romersk-katolske Forældre sende deres Børn, om de saa ønsker, til statsunderstøttede katolske Skoler. Forlægt at overlade Religionsundervisningen til Hjemmet og Kirkerne er endt i komplet Kallit. Forbødelser er hidig tiltaget i de sidste 50 Aar; Nationens moraliske Grundelementer er isørgeligt aftaget. Udygtighed, Mangel paa Selvberherskelse, Naanbarlighed, gridit Selvviifhed, Fornøjelseslyst og vor Tid's Særpræg, og deres naturlige Følger viser sig alle Begne omkring os. For 50 Aar siden var der en Forbønder for hver 3,142 Indbygger. I Dag er der isølgke nøjagtigt Overlag en for hver 250 i vor Stot (Colorado).

Der er lige saa mange Mordere i Denver med en Befolkning af 200,000, som der er i London med dens 6 Millioner. Selvmord er saa almindelige, at "Coroner"en næsten ikke mere lægger Mærke til dem. Jeg talte i hans Bog næstsidste Aar 77; i Aar er der kun 7 registreret. Over Dag omtales tilfældigt det frugtelige, at en Dreng eller Bige har begaaet Selvmord, fordi deres Luffer fandt Modstand, eller fordi de fik Zettelatteller for Forfølgelse. Saadanne vilde vore Forfædre have nægtet kristen Begravelse og jordet dem paa en Korsvej og drevet en Røl igennem deres Prøst — et Udflugt og en Afkik for Mennesker at træde paa.

Vore Kirker er halvt tomme, ingen tænker paa at dyrke Gud to Gange paa en Søndag. Søndagslovene tilfidesættes uden videre, og Befolkningen hengiver sig til Forlystelse eller Lediggang (loafing) paa Herrens Dag. Hvad siden religiøs Incentiv, vi havde, er ved at slippe fra os, og da det er indlysende, at Sædelighed i sin videste Betydning ikke kan praktiseres uden Religion, saa søres vi hurtigt henimod en Tilstand af umoralisk Naos, og Menneskefælgens Erfaring har

*) Den reformerte Kirke regner Tillægget til første Bud om Billeddyrkelse for andet Bud og vilde to sidste om at begære sammen til tiende Bud. Luther, og efter ham vor lutherske Kirke, har bibeholdt den katolske Inddeling uden, naturligvis, at overle Forbudet imod Billeddyrkelsen. Ingen kan paastaa, hvilken Inddeling er absolut korrekt, da Bibelen intet siger derom. Den fastholder kun Titallet. Vi tillægger ikke Inddelingen større Betydning. Indholdet er det samme.

eniennig erklæret, at enhver Civilisation, som har mistet sin Moralitet, har mistet sin Tilbærelse.

Det er umyttigt at appellere til Patriotisme; vi har intet af den uden en Stemning. Der er kun et Gaab for os — at Krefser — Kongen vil komme og regere os med Reforbidighed. Og enhver, som for Alvor elsker Gud og ser og beklager disse Ting, beder og beder igen: "Kom, kom, Herre Jesus! og tilskynder sine Naaboe til at berede sig til at møde Kristus, og vider dem et religiøst og oprigtigt Livs Eksempel, ventende taalmodigt paa Herrens komme til Doms med en ufladt Samvittighed."

Saa langt Dean Hart's Tale. Vi agter siden at optage flere Punkter i den til nærmere Drøftelse.

Chen-Gjer, Brush, Colo.

I Sommer opholdt jeg mig en god Maaned's Tid paa Sanatoriet ved Brush. For dem, som ikke har været der, og som af og til maa se tanker paa denne Barnhjertighedsanstalt, vil jeg sende ud i vor lille eller store Verden disse Linier.

Det var om Morgenen, jeg kom til Brush. Ud ad Landvejen, som gaar fra Chicago til Denver, og som gaar gennem Brush forbi Sanatoriet, gif jeg. Den er Dag efter Dag svært brugt af langvejsfærende Automobileer. Det første, der tog mig, da jeg kom indenfor Gaagen, var den dejlige

Park.

Hvor er den plantet smagfuld! Den er omkring 10 Acres Land. Den kunde godt kaldes dansk-amerikansk Nationalpark. For vort danske Folk fra Samfund og Foreninger og enkelt Mand har ydet Bidrag. Og jeg tror ikke, jeg siger for meget, naar jeg paastaar, at det er den skønneste Plads, Danstereu har i Amerika. — Det er kun otte Aar, siden den blev plantet, og allerede nu er enkelte af Gangene lyfede haade ved Siderne og for oven, saa man gaar under Vøtag i Ly for Sol, Vind og Larm.

Dejlige Spilepladser er der hjit og her. Rigtige Busketter, som ligner dem i Herregaardshaverne derhjemme med lave Bryoplanter Udkanterne, saa det hele lukker sig til som en Drømmeverden. Klippede Stæffe ti—tovl Høj hede. Disse har fra Siden begyndt at ræffe sig efter huerandre fra oven. Naar de naar rigtig sammen med al den Tæthed, de kan lade, saa vil de danne hyggelig Duskelhed, som i en gammel Kirke. Og det vil ikke tage længe, for det tror derude. Jeg maalet et Skud, som var groet i Aar af en "børg elder" — det var fem Fod og tre Tommer. Saa er der Lybhytter. I en af disse holdes der Møder af og til om Sommeren. Den rummer en Del og kan let laves større, om det behøves, ved at danne et "Ised", dækket med Hø, ved Siden.

Saa er der en Dam som af og til fyldes med Vand. Naar da Lyfene om Aftenen fra Bethesda og Højen i Haven spejler sig i Dammen, og Tønerne fra Aftenjangen bæres ud over, da kan man komme til at føle noget til Følandet. "Craquet"-Bladene er der, hvor Patienterne i Fritiden tager en let Motion.

Der er ogsaa en lille Kirkegaard i et affides Hjørne af Parken. Smaa Steene med Marskal for Fødel og Død og Naavn er der paa hver Grev. Blomster? Jo vist er der Blomster lige fra den stolte Georgin til den hedebedne Reseda. Da jeg er der imaa rigtige Busmandshaver, affurat som i Danmark, baade hvad Anlæg og Udvalg af Blomster angaar. Det er, som der er noget, der smiler i en, naar man kommer ind i disse smaa Haver.

Kan ikke begribe, hvordan det kan være. For det bliver ved Gang paa Gang. Disse Haver tilhører Søstrene og nogle af de gamle. Ja de gamle,

hvordan mon de har det? Det kan de naturligvis bedst selv fortælle. Og dersom man spørger dem, er de saamdnet slet ikke rede af at fortælle. Det gaar helt skint for dem. Men

at genfortælle gaar ikke an, thi saa som man til at skildre de enkelte kunde være meget fornøjeligt for en selv og adskillige andre, saa læver jo de gamle ogsaa "Danstereu", og læt at de saa kom til at se iffe blot deres "egte Bindue" men ogsaa kom til at se sig selv med andres Brillen gjorde, at Vigheden enten blev for lille eller for stor. Nej, det gaar virkelig ikke. Men naar de fortæller om, hvordan de har det, saa er der et jævnt solidt Smil med godt Humør over det hele, som siger det samme, som de fortæller: at de har det godt.

De gamle er iffe Syn'overe. De er oppe i god Tid, men gaar tidlig i Sengen. Saa gamle Bedstemor'er jaar Profosten paa Sengen og maa gaa i Hvide omkring Kl. 5 "for det gaar nedad for mig" siger Bedstemoder; men hun er ogsaa godt oppe i Fiferne. De spad'erer lidt, læser eller faar en til at læse for sig — nej jeg vil ikke sige noget om de "Latiniske Dyrer", for det er nu iffe noget at hnde gamle Folk. Jeg hørte ellers en tale om disse gamle, som om det var det dejligste i Verden at have netop med saadanne gamle at gøre. Saadan noget havde jeg aldrig hørt før. Jeg har hørt saadan Tale om Børn fra Moderen paa et Børnehjem, at de var saa gode og rare alleammen, hvordan de saa var. Men at en Hof gamle kunde være saa effelige, det har jeg aldrig hørt før. Men det maa jo passe, for den, der fortalte det, kender dem nok.

Den mest Tid lidder de gamle og snakker ude paa "pørcen" Lunet af Slyngeplanter. De har vistnok at tale om. Tænk det lange Liv med alt sit Indhold. Der er jo iffe et eneste Menneske uden at det's Liv er saa rigt, at der kunde skrives en opperlig Historie derom, naar alt blev taget med.

De gamle bor i "Nafareth". Hvorfor den Bygning er bleven kaldt Nafareth, ved jeg ikke. Men Naavn og det hele passer til Grundtvigs Vers:

"Da har og Gud et Nafareth Til os et Sted paa Jorden, En lille kør og hydig Plet I Syden eller Norden. Hvor over alt vi ser Guds Spor Og hnter glade til hans Ord Som Mand og Liv paa Jorden."

Patienterne.

Skal ikke skrive saa meget om dem, for det er, som de er mere kendt. Som jeg skrev ovenfor spiller nogle af dem i "Fritiden". Ja i Fritiden — for de har iffe "aa megen Fritid", som jeg tænkte. For det første er "det en stor Opgave for dem at ipise", blev der sagt. Og det synes mig, at de fleste løser denne Opgave ret godt — fem Gange om Dagen. Saa skal de hvile en Time før og efter Hovedmaaltiderne, og af og til skal de drifte varmt Vand. Saa til Andagt — som dog er helt frit — to Gange om Dagen. De fleste gaar med. Alt dette tager megen Tid. Lidt Samtaler og Læsning tager Resten.

Nogle vil maafe spørge: "Men fer disse tæringslyge iffe meget modfaldne og misfrøstlige ud?" Det synes jeg egentlig iffe. Om det kommer af, at de er flere om det, eller at Tiden gøt fit og vor Herre hjit og her faar gjort fit, kan jeg iffe afgøre. Men der er over Flokken som Hof noget mildt, der ligner god Sorgløshed med lidt Haab i. Saa er der ogsaa nogle blandt dem, som slet iffe er bange for den lille Kirkegaard deromme i Krogen, fordi de ved, der er Hjem for dem, hvor der ingen Læring er, hørken paa Lungerne eller noget andet.

Balborgs Minde

staar der skrevet over en Bygning, der rummer en halv Snæs Patienter. "Hvem var Balborg" spørger der maafe. For henimod tredive Aar siden saa jeg hende første Gang. Hun var da en lille Bige, levede i Central City, Neb., hvor hendes Fader C. Larsen, nu i Racine, den Gang boede. Som Barn var der noget aabent, en naturlig Vigtighed over hende. Senere som hun til Elf Horn og blev konfirmeret. Bar paa Skolen der nogle Gange. Sidt jeg saa hende bar paa

hendes Dødsleje i Omaha for saa Aar siden. Saa underlig kør og afflaret var hun bleven. Herren havde fulgt med sig Kør og Stov. Gerningen, hans Gerning var bleven gjort saadan som hun kan gøre den. Og saa hendes Fader. "Fader og jeg fortaar hinanden — kan tale rigtig — ogsaa bede sammen", sagde Balborg paa det sidste.

Saa satte Faderen dette Minde om sin Bige til Ly for en og anden, som den kolde Plæst i den kolde Verden har taget for haardt paa. Synes at saadant et Minde er langt mere værd end en Grabsten, for den giver iffe Ly for andet end Mindet. "Begge Dese baade et saadant Minde og en Sten paa Graven", siger du. Ja, ja maafe det er den allebedste Drøning. Være du nu iffe glemmer det første.

Tonen.

Alle Begne, hvor Mennesker lever sammen, især naar de er mange, kommer saa meget, ja næsten alt an paa Tønen. At saa den gode Tone an og saa holde den paa alle Omraader tidlig og sent i store som i lette Tider er baade det første og sidste i Arbejdet. Holdes den ej blot i Ord men i billig Tjenergerning og hjælpom Genhinstagen, saa er man over det værste. At selve Arbejdet kan være svært, og er det, er sandt — hvor er der meget hør eneeste Dag, der skal passes, tjenes med Omhu — men naar den gode Tone som en stille Magt gaar gennem Arbejdet, hvor det dog letter.

Det maa jo være Pastor J. Madson og Quistru, der har faaet Naade til at fylde Gerningen derude med den gode Tone. At de efterhaanden har faaet gode Hjælper til at holde den er ogsaa Naade.

Men overlæstet er de af og til, for meget synes jeg. Folk iender deres Døtre paa Skoler, og det er godt og rigtigt, naar det er til gode Skoler. Men det vilde, synes mig, være udmærket for unge Biger "at komme til Sanatoriet for at arbejde en 2—3. Maaneder. De kunde have godt Udbytte paa flere Maader af saadan en Tur, som vilde være mer end Løn nok.

De synger meget derude. Af og til har de Sangstener, hvor Patienterne og nogle af Høets Hof synger danske og engelske Sange, ogsaa en Del godt indspæde Herfæmmige Sange. Fint Udvalg af Sange og Melodier. Enkelte for mig nye danske Sange, hørte jeg. Jeg kom til at tænke paa: At saa Sangeren revideret lidt baade hvad Sange og Tøner angaar lader sig jo nok iffe gøre iføit der er mange, der synes, det kunde tiltrænges. Men kunde man iffe i hvert Fald saa et Tillæg med det bedste af det gamle som er bleven glent — jeg tænker paa Richards og J. S. Virfedals: "Jeg saa hom som Vorn" og lignende. Og saa det nye, som er kommen frem senere baade af Sange og Melodier. Ikke at forglemme nogle af vore gode Morgen- og Aftenange.

Der klages hjit og her over, at "Sangens Døtre er bleven matte iblandt os." Mon iffe nye gode Sange kunde hjælpe til, at forny Sangen og adskillellet andet.

Som sagt, de synger godt, og med Liv derude, og det gø dobbelt godt at høre, naar man ler, at det er en Hof af syge, der bærer disse rene, varme Tøner frem.

Naar du rejser Vest eller Øst, je at komme Vejen ad Brush. Standb og aflæg et Besøg. Du vil altid være velkommen, og saa kan du selv se og høre og føle langt mere, end jeg kan fortælle. Du vil nok som jeg komme til, naar du rejser derfra, at sige: "Gud Herren befigne Arbejdet derude!"

Ar. Anker.

Oklahoma og Texas Land.

Vi følger "Improved Farms" og Prairieland i Cimarron og Texas Co., Oklahoma, samt i Honsford og Sherman Co., Texas.

For fuldstændige Oplysninger skrive til

Olsen Land Co., Goodwell, Okla.